І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 202. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 28-го ЖОВТНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 28, 1964 No. 202. VOL. LXXI.

У ЦЬОМУ ФІНАНСОВОМУ РОЦІ ЗМЕНШЕНО ДЕРЖАВНІ ВИДАТКИ НА 700 МІЛЬЙОНІВ ДОЛ.

Вашингтон. — Передбачуваний і плянований раніше державний бюджет на цей фінансовий рік виказує зменшення видатків на $ 700,000,000, ніж плянувалось. Дотепер було видатків на загальну суму $ 97.2 більйона, а прибутки досягли вже суми в $ 91.5 більйона. Їх було менше на $ 1.5 більйона, ніж плянувалося в грудні, бо зменшення податків відбулося пізніше, вже після укладення прелімінарного бюджету. Але державні прибутки почнуть зростати з весни 1965 року. Державний дефіцит сягає тепер суми в $ 5.7 більйона — супроти $ 4.9 більйона, передбачуваних у грудні. У восьми державних відділах проведено значне скорочення видатків. Департамент Оборони видав $ 48.6 більйона на воєнно-оборонні цілі, хоча в грудні плянувались ці видатки на суму $ 50 більйонів. Від місяця грудня до тепер дуже зросли видатки на сільське господарство, які зросли вже на $ 1 більйон. Державний фінансовий звіт надрукований під заголовком „Відповідальна і ефективна фінансова політика". У звіті сказано, що державний бюджет може бути повністю збалянсований лише тоді, коли вся економіка країни працює на повну скалю. Але в час, коли машини й люди не працюють на повну силу, — „ми мусимо вживати заходів, щоб с т и м у л ю вати продукцію і творити місця праці, щоб утримати економіку здоровою, навіть якщо такі заходи можуть тимчасово викликати збільшення дефіциту". У звіті також сказано, що „фінансова політика мусить бути постійно в стані поготівлі, бо існує небезпека, що релятивно зростаючі прибутки відносно видатків, — можуть негативно вплинути на нашу економічну експансію, як це вже мало місце в 1950-х роках". У державному звіті сказано, що загальне зменшення видатків впродовж цього фінансового року підтверджує здорову фінансову політику уряду та уможливлює заощаджені суми передати на інші потреби — без використування спеціяльних додаткових фондів.

Харчову допомогу поширено на 41 стейт

Вашингтон. — Секретар рільництва Орвілл Л. Фріманн повідомив, що „програму харчі марками" поширять із 21-го стейту до 41-го стейту, згідно з законом, що його схвалив Конґрес минулого літа. Згідно з цією програмою потребуючі люди купують харчові марки, за які в призначених крамницях дістають харчі. Пересічно за витрачену суму $6 дістає власник харчових марок вартости $10 і за них дістає стільки ж харчів. Досі з цього роду допомоги користали 400,000 осіб, а тепер їх має бути коло одного мільйона при кінці цього фінансового року, що скінчиться 30-го червня 1965. Уряд змагає до того, щоб 4,000,000 осіб могли користати з цієї харчової допомоги за допомогою марок. В цьому році на ту ціль призначено $65,000,000, а в році, що зачнеться 1-го липня 1965-го року, видатки на харчі марками мають винести $100,000,000.

Одні опитування передбачають перемогу Джансона, інші Ґолдвотера

Вашингтон. — Відомий опитувач Луїс Гарріс перевів опитування вже після того, як виявилася афера Дженкінса, і після зміни в Москві та експльозії атомової бомби в комуністичному Китаї і ствердив, що президент Джансон веде перед в порівнянні із сенатором Ґолдвотером. Джансон втішається популярністю 60 відсотків, а Ґолдвотер тільки 34 відсотків; 6 відсотків опитуваних не є рішені, як їм голосувати 3-го листопада. В попередніх опитуваннях Л. Б. Джансон мав 58, а Ґолдвотер — 34 відсотки; 8 відсотків було нерішених. З того виходить, що найновіщі події в ЗДА і за кордоном не мали впливу на опінію виборців, і число прихильників Джансона збільшилося на 2%. Водночас переведені приватно республіканцями опитування, як подає голова Республіканського Крайового Ком. Дін Бирч, виявляють, що перед веде сен. Ґолдвотер в порівнянні з Л. Джансоном. Ґолдвотер мав би мати 261 електорський голос, а Джансон тільки 258. До вибору треба 270 електорських голосів. Бирч твердить, що Ґолдвотер веде перед в 29-ох стейтах, а Джансон тільки у 18-ох. 3 інші стейти ще не є певні, але Бирч гадає, що вони підуть за республіканцями.

Українська Вільна Академія Наук у ЗДА видала черговий том своїх „Анналів"

Ню Йорк. — Накладом і заходом Української Вільної Академії Наук у ЗДА появився черговий випуск англомовних „Анналів" цієї Академії, серійного наукового видання, що здобуло собі визнання в науковому світі Заходу. На зміст цього чергового випуску „Анналів УВАН у ЗДА", що сигнований як книжка 1-2 десятого тому за 1962—63 роки, склалися статті українських еміґраційних істориків і правників Теодора Б. Цюцюри „Ленінова ідея багатонаціонального комонвелту", Леоніда Соневицького „Українська справа в писаннях Р. Г. Лорда про Паризьку мирову конференцію 1919 року", Олександра Домбровського „Геродот і Гіпократ про антропологію скитів", огляд публікацій з ділянки української етнографії і фолкльору за роки 1957-1962 Петра Одарченка і рецензії Неоніли Кордиш, Всеволода Голубничого, Василя Маркуся й Олександра Архімовича на нові історичні та суспільнополітичні праці. У відділі некрологів вміщені статті і згадки про померлих українських науковців і письменників — Вол. Дорошенка, Вол. Січинського, Ів. Кабачкова, Мик. Єфремова, Ів. Багряного, Т. Осьмачку, М. Ореста - Зерова й А. Деревянка. Доповнює число хроніка з діяльности УВАН за 1961-63 роки, як також 54-сторінковий індекс змісту томів I-X „Анналів", що його приготовив бібліограф Осип Данко. Цей індекс видано також окремою відбиткою, як книжку другу десятого тому.

В Америці

● **На похороні** колишнього президента Герберта Кларка Гувера був і його особистий приятель — 91-річний д-р Бирт Бравн Баркер із Нюберґу в Ореґоні. Д-р Бравн знав Гувера від дитячих років і навіть під час президентури Гувера кликав свого приятеля „Вертом". Гувер тішився цим і казав, що є принаймні одна особа, що відзивається до нього без титулів.

● **Президент Джансон** закликає тих 10 мільйонів американських виборців, які цього року вперше підуть голосувати, щоб вони поважно дивилися на виконання цього свого громадянського обов'язку, бо від їхнього голосування залежить майбутнє вільних чоловіків і жінок.

ДЖАНСОН НА ПІВДНІ, А ҐОЛДВОТЕР В НЮ ЙОРКУ СТАРАЮТЬСЯ ЗДОБУТИ ГОЛОСИ ВИБОРЦІВ

Колюмбія, Південна Каролайна. — 26-го жовтня президент Джансон вів виборчу кампанію в стейтах Флорида, Джорджія і в Південній Каролайні, стараючись зменшити популярність республіканського кандидата в південних стейтах, на якого там білі виборці можуть голосувати тому, що Ґолдвотер був проти закону про охорону громадянських прав. Джансон казав в Колюмбії, що його противники роблять дикі оскарження і складають імпульсивні заяви, які, коли б їх здійснити „радикально змінили б американський спосіб життя". Президент заявив, що він слідкує за виборчою кампанією від часів президента Ф. Д. Рузвелта аж до Джана Ф. Кеннеді і Ричарда М. Ніксона, але ще „ніхто з тих попередників не старався роз'єднати так нашу країну, і ніхто не ширив такої ненависти, як тепер". Джансон відбував свою поїздку в товаристві демократичних політиків в даних стейтах. Губернатор Джорджії Карл Сендерс, представляючи Президента, сказав, що „100 років наші серця і наші голоси належать Демократичній партії". Президента вітали маси людей по дорозі в містах. Місцями було видно траспаренти з написами в користь Ґолдвотера. Президент часто мусів вітатися з виборцями, які посягали по його руку, пальці якої були забандажовані від попередніх частих вітань. Президент підкреслював, що він є єдиним президентом, який народився на Півдні від часів Вудро Вільсона, і що він знає потреби південних стейтів. Джансон заявив, що він розуміє зобов'язання Президента так, що має за допомогою переконування діяти і приводити людей до згоди. В Джексонвіллі, Джорджія, Президент бачив групу білих людей, які мали транспарамент в користь Ґолдвотера, і біля них маси неґрів, і заявив: „Ми є всі рівні в дні виборів".

Ню Йорк. — 26-го жовтня республіканський кандидат на президента сенатор Беррі Ґолдвотер промовляв в Медісон Сквер Ґардені до 18 000 осіб, які оваційно його вітали впродовж 28 мінут та оплесками схвалювали майже кожне речення його промови, що тривала всього 35 мінут. На вулицях біля цієї найбільшої в місті залі коло 5 000 слухали промови республіканського кандидата з голосників. В Ню Йорку Ґолдвотер мав довше оваційне вітання, ніж на Номінаційній Конвенції в Сан Франсіско. Ґолдвотер є певний своєї перемоги в дні 3-го листопада ц. р. Головним пунктом його атаки на демократичний уряд та президента Джансона було те, що він назвав політику Президента „політичним деддизмом", що значить добродійною політикою, яка всім все обіцює, кажучи, що уряд дбатиме про те, щоб всі все задармо дістали. Ґолдвотер назвав таку політикою в основі „нечесною", бо вона змагає до того, щоб за допомогою демагогії здобувати голоси виборців. Виголошуючи свою першу і послідню в цій кампанії виборчу промову в Ню Йорку, сенатор Ґолдвотер порушив і чисто місцеву справу, а саме те, що шкільна влада зарядила перевожувати шкільних дітей до інших шкіл автобусами, щоб таким робом здійснити повне об'єднання шкіл. Ґолдвотер казав, що він ніколи не змушував би до того, щоб діти мусіли їздити до далеких шкіл, коли до школи в їхньому районі привозять дітей іздалеку. Ґолдвотер казав, що такі зарядження не є в обороні громадянських прав, тільки для здійснення теорії про 100-відсоткову рівність. Ґолдвотер виступав і проти іншої несправедливости, що виникає з такої самої теорії про робітничі права. Він казав, що коли є право засновувати всякі робітничі організації - спілки, то повинно бути таке саме право не належати до тих організацій, коли хтось не хоче бути членом робітничої спілки. Республіканський кандидат свідомий того, що „нацисти й фашисти — фанатики, не збираються голосувати на нього, бо його дідусь був польським жидом", — але зараз додав, що він „не потребує цих голосів", що присутні схвалили загальними оплесками. Ґолдвотер виступив проти поширювання федеральної влади, як це роблять демократи та протестував проти демагогії у виборчій кампанії.

Філядельфія відзначила 70-річчя УНСоюзу ювілейним бенкетом і концертом

Філядельфія. — В суботу 24-го жовтня 1964 року тут у великій залі Райфел Клюбу відбулося ювілейне свято для відзначення 70-р і ч ч я УНСоюзу. Свято влаштував Окружний Комітет Відділів УНСоюзу за співпрацею поодиноких Відділів, що їх округа нараховує 36.

Свято розпочалося відспіванням американського гимну та молитвою, яку провів парох церкви св. Благовіщення, о. Павло Бурак. Після цього голова округи і господар свята Степан Гавриш привітав гостей та представив тостмайстра бенкету, д-ра Володимира Ґалана, голову Контрольної Комісії УНС та почесного голову Ок р у г и УНСоюзу у Філядельфії. Після короткої промови д-р Ґалан відчитав привіти, що наспіли на свято, між ними від канцлера митрополії о. монс. Михайла Польового, губернатора В. Скрентона, пенсильвенійських сенаторів і конґресменів, посадника Філядельфії, пароха о. В. Головінського Союзу Українок Америки, Централі і декілька Відділів і інших. Після бенкету д-р Ґалан представив почесних гостей, серед яких знайшлися представники майже всіх місцевих громадських організацій та представники 3-х Братських Союзів: УНСоюзу, який репрезентували И. Лисогір і Я. Падох, предсідник і секретар тієї організації, мґр Т. Кульчицький, фінансовий секретар „Провидіння" та д-р М. Стахів, головний редактор органу Українського Робітничого Союзу „Народна Воля", а водночас представник ЗУАДК. Приявні були також о. декан М. Харина, голова Відділу УККА д-р Б. Гнатюк, представник кооперації і місто - голова „Провидіння" д-р В. Пушкар, редактор „Америки" М. Дольницький, головні радні УНСоюзу О. Штогрин й Іван Одежинський, голова нюйоркської союзової округи і голова минулої конвенції УНСоюзу Іван Флис, представник Б-ва Дивізійни к і в ків інж. І. Скіра та представник Б-ва УСС п. Малиняк, представник ОбВУА дир І. Поритко, представник Т-ва Українських Інженерів інж. Левицький, редактор „Овиду" М. Денисюк, представник ООЧСУ д-р Головец ь к и й, представник Пласту інж. Масюк, „Тризубу" пп. Мазурак і Гарасевич, „Самопомочі", Шаран, Кредитівки мґр Скочиляс, „Української Щадниці" мґр Р. Дяків та інших установ. Серед гостей знаходилися такі визначні громадяни, як д-р П. Дубас, голова одної з конвенцій УНСоюзу, д-р Е. Гарасим, п. М. Максимяк, адвокат Т. Дармограй і багато, багато інших.

Після бенкету предсідник УНСоюзу И. Лисогір виголосив привітальну промову, в якій привітав приявних громадян та їхні організації, зокрема „Провидіння" та Український Робітничий Союз.

(Закінчення на стор. 4-ій)

УККА зайняв становище до політичних плятформ обох американських партій

Ню Йорк. — Український Конґресовий Комітет зайняв за однодушною ухвалою з 11 вересня ц. р. становище до політичних плятформ обох головних американських політичних партій. УКК ствердив, що він є обопартійною організацією, яка усе залишала й залишає своїм членам свобідний вибір, кому котра партія більше відповідає, проте він, УКК, займав завжди становище в принципових справах. Такою справою є відношення до проблеми поневолених націй. УКК вважає, що американська державна політика повинна мати за свою основу принцип сприяння визвольним рухам всіх без вийнятку поневолених націй. УКК вітає включення в цьогорічну політичну плятформу Республіканської партії прихильну заяву до всіх поневолених націй включно з Україною. УКК ствержує теж, що й Демократична партія висловилась за право поневолених націй до своєї волі й незалежности, проте вона, н а жаль, всупереч внескові нюйоркського посадника Роберта Ваґнера, не включила України в список поневолених націй. Офіційний комунікат УКК в цій справі, проголошений на іншому мінці, закликає наприкінці американських українців до посиленої активности в рядах обох американських партій та до впливання на те, щоб ті партії й державна політика сприяли справі осягнення поневоленими націями волі і державної незалежности, на яку мають право за природним, Богом признаним законом.

Суслов хворий — відмовився стати наступником Хрущова

Москва. — Представник агенції „Юнайтед Пресс Інтернешенел" твердить, що Міхаїл Суслов, який був головним обвинувачем Нікіти Хрущова на пленумі Центрального Комітету компартії 14 жовтня ц. р. і фактично довів до упадку Хрущова, є хворий і сам зрікся ніби запропонованого йому становища — першого секретаря компартії. Щойно після його зречення пост першого секретаря партії зайняв Леонід Брежнєв, Суслов буцім-то має сухоти, крім того рік тому був оперований на печінку і тепер знову перебуває в шпиталі. Тому він не був приявний на похороні маршала Серґея Вірюзова, який згинув в летунській катастрофі, коли летів до Юґославії на святкування роковин визволення з-під нацистської окупації. Члени комуністичної верхівки називають „смішною" вістку, яка появилась була в західній пресі, наче б Суслов мав поїхати до Комуністичного Китаю із першою пробою нових кремлівських п р а в ителів — замиритись з китайськими комуністами. Пригадують, що в лютому цього року саме Суслов виступив з гострою атакою проти Мао Tсе-тунґа і що тому він був би найгіршим кандидатом на мирового посередника. Зрештою, Суслов ніби надалі зберігає одно з найвищих становищ в большевицькій верхівці — після Брежнєва, Косиґіна і Мікояна, навіть перед Миколою Подгорним, що бу протеґований Хрущовим і теж зрадив його.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В НЮ ЙОРКУ ВЕЛИЧАВО І ВРОЧИСТО ВІДЗНАЧИТЬ ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ І ЮВІЛЕЙ УСС

„Театр у п'ятницю" з Філядельфії у підготові до Листопадових святкувань в Ню Йорку. На фото (зліва): Віра Левицька, Богдан Паздрій, Марія Лисяк, Юлія Шашаровська та Ярослав Пінот-Рудакевич.

Ню Йорк. — Велика місцева Українська Громада величаво і врочисто відзначить 45-ті роковини Листопадового Зриву та 50-річчя Українських Січових Стрільців спільними імпрезами в найближчу суботу і неділю, 31-го жовтня і 1-го листопада 1964. Урочисті святкування почнуться в суботу 31-го жовтня панахидою за поляглих героїв у визвольних змаганнях, що буде відправлена в церкві Св. Юра о годині 8-ій вечора. Зорганізовану участь візьмуть члени різних організацій, а передовсім комбатантських та молодечих, зі своїми прапорами. Співатиме Хор „Думка".

В неділю, 1-го листопада, о годині 6:30 ввечері, в залі середньої школи Вашинґтон Ірвінґ при 17-ій вулиці й Ірвінґ Площі відбудеться Святочна Академія. Її програму започаткує святочне привітання тих Українських Січових Стрільців, що є зорганізовані в станиці Ню Йорк. Вони будуть запрошені на сцену і тут, в оточенні цілого театрального ансамблю з Філядельфії і представників молодечих організацій, що виступлять із своїми прапорами, їх привітає Голова Об'єднаного Комітету Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку, Відділу Українського Конґресового Комітету Америки, Іван Базарко. По привіті, святочне слово виголосить отаман Теодор Рожанковський, перший Командант Українських Січових Стрільців. Про Листопадові Дні у Львові говоритиме д-р Володимир Калина, б. старшина УСС-ів. „Театр у П'ятницю" з Філядельфії поставить 5 картин з нашого минулого, під заголовком „Листопад 1918 року". В постановці цієї інсценізації берусь участь — В. Левицька, В. Шашаровський, В. Карп'як, Ю. Шашаровська, Л. Левицький, М. Лисяк, О. Рудакевич, М. Степова-Карп'як, Б. Паздрій, Я. Пінот-Рудакевич, Ю. Гнатюк, О. Лукасевич, З. Филипович, М. Царинник, Б. Шашаровський, М. Сухар, З. Кознарський. Фортепіянову партію виконує п-і Лідія Бульба. Декорації приготовив Олександер Ґранат. Організатори цих урочистостей очікують, що громадянство м. Ню Йорку своєю численою участю виявить свою пошану для тих, що боролись за здійснення ідеалів Листопадових Днів та пом'яне тих, що за ці ідеали віддали своє життя.

БРИТАНІЯ ПРОТИ РІЗНОНАЦІОНАЛЬНОЇ АТОМОВОЇ ФЛЬОТИ

Вашингтон. — Новий британський міністер закордонних справ в соціялістичному уряді Гарольда Вільсона, Патрік Ґордон Вокер, заявив в понеділок 26 ц. м. державному секретареві Дінові Раскові, що цей новий уряд Британії є проти американського проєкту щодо надводної морської фльоти з різнонаціональною залогою, озброєної атомовими ракетами „Поляріс". Він заявив теж офіційно вимогу британського уряду, щоб перевірити договір, що його заключили в 1962 році тодішній британський прем'єр Гарольд Мекміллен і президент Кеннеді щодо купна Британією названих атомових ракет „Поляріс" для британських підводних човнів. Вокер заявив, що британсько - американське порозуміння повинно стосуватися не тільки одної атомової ракети „Поляріс", але взагалі всіх родів зброї і цілої оборонної системи Заходу. Становище британських соціялістів в цих справах було відоме ще перед їхньою — зрештою дуже скромною — перемогою в останніх парляментарних виборах 15 жовтня ц. р. На неґативне становище Британії до справ атомової фльоти й ракет „Поляріс" впливає також мотив грошової ощадности. Головно з ощадностевих причин британський амбасадор в Парижі сер Пірсон Діксон повідомив французького прем'єра Жоржа Помпіду і міністра закордонних справ Моріса Кув де Мурвіля, що британський уряд хоче перевірити справу спільної фабрикації нового джетового пасажирського літака „Конкорд" (Згода), який летів би із швидкістю 1.450 миль на годину. Британський уряд вважає, що цей літак належить до „престижевих" проєктів, які коштують державній скарбниці забагато. Це стосується теж запроєктованої будови підморського каналу, що сполучив би британські острови з французьким континентом. У цих справах має ще в цьому тижні приїхати до Парижу британський міністер летунства Рой Дженкінс. Французи прив'язують до джетового літака „Конкорд" велике економічне і політичне значення. В і с і м летунських компаній замовили вже 43 такі літаки. Проте продукція одного такого літака, яку обраховувано первісно на 240 мільйонів дол., тепер коштувала б подвійно. У випадку, коли б Британія відмовилася від спільної будови літака „Конкорд", різні фірми зголосили б скаргу на відшкодування. Десятки тисяч британських і французьких робітників втратили б працю. Французькі фахівці передбачують, що тоді Америка випродукує власний суперсонічний джетовий літак для пасажирської комунікації з поважною престижевою і грошовою втратою для європейського летунства. Скасування проєктів „Конкорду" і тунелю під Каналом ля Манш значно погіршило б британсько - французькі взаємини.

Біля Еспанії розпочались морські маневри

Мадрид. — Біля портового містечка Гуельва на південно-західньому узбережжі Еспанії розпочались в минулу неділю 25 жовтня найбільші маневри з висадною операцією, від часу корейської війни. У цих маневрах беруть участь 80 американських воєнних кораблів з 60,000 моряками і морською піхотою, при чому неподане ближче число торговельних кораблів везе воєнний виряд. Американським партнером у цих маневрах є Еспанія, але число її кораблів і війська, що бере участь в маневрах, засекречено. Еспанські збройні сили є тим „ворогом", який бороniться проти висадної операції. За коментарями фахівців — теперішні маневри мають подібне експериментальне значення, як переведений в 1963 році експеримент з перекиненням двох дивізій з Америки до Европи летунським шляхом. Висадна операція в Гуельва має доказати, що ЗДА —всилі негайно відповісти на заклик про допомогу від будь-якої заатакованої вільної країни світу. Крім цього — ці маневри мають політичне значення, як маніфестація американсько-еспанської військової співпраці, особливо в теперішньому часі, коли-то соціялістичний уряд Британії відкликав проєктовані маневри британських і еспанських воєнних кораблів на Середземному морі. Еспанія у відплату відкликала замовлення на будову двох воєнних кораблів в британських доках і передала те замовлення Америці. 9 вояків морської піхоти згинули, 13 було ранених, коли зударились два гелікоптери при висадній операції.

Композитор і диригент Григорій Верьовка помер в Києві

Київ. — На 69 році життя, після довгої важкої хвороби, тут помер 21 жовтня видатний український композитор і диригент Григорій Г. Верьовка. Виходець із селянської родини на Чернігівщині. Г. Верьовка виростав з любов'ю до української народної пісні, він зберіг цю любов до кінця життя. З 1919 р. викладав у різних музичних закладах України, а від 1943 р. керував державним Українським народним хором. Г. Верьовка написав до 200 пісень, зібрав і опрацював для хору багато українських народних пісень. По-справжньому розквітнути його талантові заважало членство в комуністичній партії, до якої був змушений вступити аж у 1946 повоєнному році — році особливого терору й переслідування української інтеліґенції в УССР. Повідомлення про смерть Григорія Верьовки, як воно було надруковане в „Літературній Україні" з 23 жовтня, не підписали центральні партійні організації УССР, а лише Міністерство культури, Спілка композиторів України та декілька хорових колективів.

У СВІТІ

● **Всі польські єпископи** проголосили заяву, що всі поляки, без уваги на своє віровизнання і політичні погляди визнають теперішній західній кордон Польщі на Одрі-Ніссі за остаточний і непорушний. Ця заява насправді адресована до Апостольської Столиці, щоб вона призначала постійних єпископів для так званих „Відзисканих земель", ставлячись до них як до інтеґральної частини Польщі, а не як до територіяльної тимчасовости.

● **Колишній західньо-німецький канцлер** Конрад Аденауер рішив поїхати до Ізраїлю у відвідини до колишнього тамошнього прем'єра Давіда Бен Гуріона, який давно вже запросив його. Тому, що Аденауер все це є головою керівної західньо-німецької Християнсько-демократичної партії, яка стоїть при владі, то хоч його подорож формально є „приватна", насправді має політичне значення з ціллю поліпшити взаємини між Західньою Німеччиною і Ізраїлем.

● **До Малайзії** в південно-східній Азії прибула канадійська військова місія, щоб перевірити, чим Канада могла б найкраще причинитися до оборони тієї країни проти войовничо-аґресивного походу збоку Індонезії. Береться під увагу вишколювання в Канаді малязійських старшин, зокрема моряків і летунів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3. 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone order-и виставляти на: "Svoboda".
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Радісна вістка

Кожний український патріот, без уваги на своє походження, віровизнання чи партійну приналежність, може тільки з великою радістю прийняти й привітати вістку про вислід П'ятого Собору Української Православної Церкви в З'єднаних Державах Америки, який відбувся в Честері, в Пенсилвенії у днях 23 — 25 жовтня.

Для нікого бо не були таємницею ті великі тривоги, які супроводили підготову до Собору. Зайвим було б їх повторювати чи пригадувати. Було б також великою помилкою у зв'язку з тими тривогами зберігати в серці чи думці жаль супроти будь-кого, бо це поменшувало б великий і безсумнівний успіх Собору, кінцевий вислід якого не був ні для кого поразкою, але був великою та славною перемогою для всіх — для Української Православної Церкви в ЗДА і для української національної справи. Що ж бо може бути більшою перемогою в таких грізних і критичних часах, як збереження єдности і внутрішнє замирення!

Радісна вістка про кінцевий вислід Собору УПЦ в ЗДА у великій мірі скріплює нашу віру в нашу зрілість, збільшує нашу пошану до Владик цієї нашої Церкви та підносить на нові вершини їх авторитет. Внутрішні міжусобиці, роздор і неполадки завжди були найбільшою трагедією в нашій історії, і вони, а не наші вороги, хоч які сильні, завдавали нам найбільших ударів, на довгий час препечатуючи долю нашого народу. Засада „дівіде ет імпера" — діли і пануй — була головною стратегічною засадою всіх завойовників та поневолювачів і тим самим найбільшою загрозою для кожного волелюбного народу. Приглянувшись нашій ситуації, кожний може пізнати, скільки загроз є довкола нас. Вона існувала також в УПЦ в ЗДА і могла легко привести до трагедії. Ласка Божа, що так не сталося, і в цьому велика заслуга всіх без виїмку учасників Собору, в цьому їх велика перемога й перемога всієї нашої спільноти. Ніщо бо так не заохочує, як добрі приклади. Славлячи Бога за таке закінчення Собору УПЦ в ЗДА, можемо тільки благати Його допомоги, щоб цей добрий приклад поширився і на всі інші ділянки нашого церковного та суспільного життя.

Европа і дух сатрапії

Газети принесли вістку, що Брежнєв, Косигін і Пономарьов поїхали на зустріч з Гомулкою і двома його соратниками, — що до Москви приїхала делегація від політбюра французької комуністичної партії і що такі самі комуністичні делегації вже приїхали або в найближчих днях приїдуть до СССР з Італії, Австрії, Данії, Швайцарії, Японії і певно ще з різних інших країн. Всі вони хочуть почути безпосередньо з уст нових кремлівських правителів, чому усунено Хрущова і чому це сталося так несподівано й так таємничо. Ця нібито суто внутрішня совєтська справа — зміна прем'єра і першого партійного секретаря в СССР — так схвилювала комуністів у різних країнах всіх континентів, що внаслідок цього може значно обнизитися членство в тих компартіях.

Коли „вичищення" Нікіти Хрущова було великою несподіванкою для зовнішнього світу включно з різнонаціональними компартіями, то не меншою несподіванкою для тих, що Хрущова „вичистили", був відгук тієї події поза межами СССР. Гаррисон Селсбері, який впродовж 5-ох років був кореспондентом „Ню Йорк Таймсу" у Москві, пояснює в останньому недільному додатку до того щоденника з 25-го цього місяця таємницю цього подвійного непорозуміння: „Монголи правили засобами тиранії, царі правили засобами тиранії і комуністи правлять засобами тиранії". У статті п. з. „Кремль грає в російську рулету" названий автор правильно підкреслює тяглість системи влади в російській імперії, успадкованої після монголів. Автократія за царату перейшла в олігархію за большевиків.

Царі спиралися на „охороні", на армії, на бюрократичному апараті. Ленін сперся на зорганізованій ним таємній поліції у боротьбі проти Троцького, Каменєва і Зінов'єва, Сталін ще більше скріпив ту поліцію, Хрущов знищив Берію, як лідера поліції, але з свого боку відсунув Маленкова, Молотова й Жукова, спершися на партійному апараті і війську. Тепер Хрущова скинено тією самою зброєю, якою воював він проти своїх противників

Хрущов не мав таких манер і таких особистих прикмет, які могли б з'єднати йому приятелів у політичних верхівках включно із комуністичними. Його вигуки, методи політичного шантажу, його роля в здавленні мадярського повстання і здвигненні берлінського муру, не кажучи вже про поведінку на терені „своєї" України, його ганебний виступ в Об'єднаних Націях, його хамелеонство, компромітація з Кубою, компромітація з комуністичним Китаєм і т. д. — все це було поганою візитовою карткою. І тому його упадок не був би нікого із західніх комуністів зворушив, якби він відбувся — інакше. Комуністи в Західній Европі чи в такій Індії або Японії змагають до знищення демократичного ладу в своїх країнах і настановлення своєї диктатури. Але водночас вони таки не всилі зрозуміти і відчути того духа сатрапії, яким пронизаний большевизм, яким пронизана російсько - комуністична імперія. Наступники Хрущова продовжують грати в прастару „російську рулету". І тому СССР, без уваги на своїх космонавтів, є відсталою, середньовічною країною. Поступ на Сході Европи почнеться щойно від упадку большевизму і від розчленування російської імперії на вільні країни.

Нагорода Нобеля і Сартр

Відкидаючи нагороду Нобеля, яку призначила йому шведська Академія Наук, Жан-Поль Сарт викликав в усьому світі сенсацію. Для одних було дивовижною річчю, як може письменник, людина, що живе із своїх літературних творів, зрікатися такої велетенської суми, як $53 000. Інші не можуть зрозуміти, чому він відкинув не так саму нобелівську грошову нагороду, як ту честь і славу, що їх вона дає.

Жан-Поль Сартр, що його називають „папою екзистенціялізму" — модерного літературно - філософського напрямку, з'ясував свою відмову від нагороди різними, здебільша принциповими мотивами. Згідно із його заявою, письменник, який хоче бути самим собою і вірним своїм ідеям, не може узалежнювати себе від установ, які його нагороджують. На його думку, „література має бути універсальною — промовляти до всіх і бути читаною всіма".

З огляду на ці принципи поведінка Сартра може бути зрозумілою. Алеж цілком непереконливо, а то й протилежно до тих принципів звучать політичні мотиви, що ними він керувався, відкидаючи нагороду Нобеля: поминення нагородою таких совєтських письменників, як Шолохов, чи інтернаціональних комуністів типу Пабльо Неруди або Люї Араґона. Шведська Академія Наук не відзначала і не відзначає нагородою Нобеля названих чи інших комуністів саме беручи до уваги той факт, що вони є репрезентантами політичного режиму, який забороняє свободу творчости в опанованих ним країнах. Що більше, Сартр, як письменник і філософ, повинен знати, що навіть проповідуваний ним самим екзистенціялізм заборонено в Совєтському Союзі і в інших комуністичних країнах, і що він своїм обставанням за письменниками - комуністами стає на оборону тиранії — тоталітарних режимів, які брутально топчуть проповідуване ним гасло вільної загальнолюдської літератури.

ЗАЯВА УККА
в справі політичних плятформ американських політичних партій

В п'ятницю 11 вересня 1964 Екзекутивна Рада Українського Конґресового Комітету Америки (УККА) відбула своє перше післявакаційне щомісячне засідання, на якому передискутовано низку важливих справ Українського Конґресового Комітету. Між ними були Крайова Республіканська конвенція в Сан Франсiско і Крайова Демкдократична конвенція в Атлантік Сиґі з минулого літа. Екзекутивна Рада переглянула пункти закордонно-політичної програми обох політичних партій і їх підхід до проблеми поярмлених націй, включно з Україною та іншими неросійськими націями, що їх запроторено до російської комуністичної в'язниці народів. Рішено однодушно проголосити наступну заяву:

Впродовж останніх двадцяти років Український Конґресовий Комітет Америки був живо зацікавлений закордонно-політичними програмами обох політичних партій, свідомий того, що ті політичні плятформи можуть стати підставою політики Державного Депараменту. Український Конґресовий Комітет Америки, обопартійна організація, зберігав завжди строгу невтральність у відношенні до політичних партій, залишаючи своїм членам до вибору, хто котру партію воліє. Проте він приймав одностайне становище щодо певних справ. УККА постійно обстоював, що підтримування справи волі й незалежности для всіх поярмлених народів у світі мусить залишатись основною політикою З'єдинених Держав. Таким чином під час конвенцій Демократичної і Республіканської партій в рр. 1948, 1952, 1956, 1960 і 1964 делегати УККА з'являлись перед Комісіями плятформ і пропонували прийняття виразних і рішучих резолюцій щодо всіх поярмлених націй, включно з Україною, в глибокій вірі і переконанні, що сприяння справі незалежности поярмлених націй в межах СССР підтримує надію тих народів на можливе визволення їх з російського колоніялізму.

Екзекутивна Рада з приємністю вітає Республіканську Комісію Плятформи в Сан Франсіско за включення України у список поярмлених націй, чим Республіканська партія потвердила свою моральну підтримку для їх змагань за національне визволення.

Екзекутивна Рада з приємністю стверджує, що Демократична Комісія Плятформи підтримала справу поневолених націй, але з жалем зазначує, що демократична Конвенція не назвала України в списку поневолених націй, як це пропонував посадник Р. Ф. Вагнер. Цей факт став предметом глибокого стурбування сотень тисяч американських громадян українського роду, в імені яких промовляє Український Конґресовий Комітет Америки. З'єдинені Держави, як провідна великодержава вільного світу, мусить з чистою совістю обороняти справу всіх тих, що їх позбавлено їхнього природного права на волю та які тепер стали жертвами тоталітаризму. Між ними є Україна із 45 мільйонами населення.

Екзекутивна Рада закликає всіх своїх членів до більшої активности в американському політичному житті і палко підтримувати ту партію, яку хто вибере собі. Треба з більшою силою підтримувати право поневолених націй на даний Їм Богом привілей осягнути волю й національну незалежність, а щодо американських політичних партій, то треба на них наполягати, щоб вони в найкращому інтересі З'єдинених Держав завжди приймали такі політично-програмові точки, які допомагали б поневоленим націям, включно з Україною, осягнути свою незалежність і демократичний державний лад.

Український Конґресовий Комітет Америки

Ню Йорк, жовтень 1964.

Нові поштові марки ЗДА

Генеральний поштмайстер ЗДА, Джан А. Гроновскі подав до преси ряд відомостей про випуск нових серій поштових марок.

21-го листопада ц. р. появиться у продажі в Ню Йорку марка для відзначення закінчення будови одного з найбільших і найдорожчих мостів світу, який сполучить Стетен Айленд із Брукліном в Ню Йорку. Цей містноситиме ім'я Джованні Верацано, фльорентійського пошукувача нових шляхів, який у 1524 році уклав мапу теренів, де сьогодні лежить найбільше місто світу, Ню Йорк. Він був визначним науковцем і гуманістом, який решту свого життя присвятив відкриванню нових горизонтів.

Саме в дні 21-го листопада урочисто віддадуть до публічного вжитку „чудо" американської індустрії, ланцюговий міст, що має три милі довжини і коштує $325 000-000. В такий спосіб сповнилася понад 50-літня мрія мешканців цього міста-велетня: відтяжити автомобільний рух ряду стейтів на північ і на південь від Ню Йорку. На цей новий міст пішло сталі утроє більше, як її зужито свого часу на будову славного Емпаєр Стейт Билдінґу.

З початком 1965-го року вийде поштова марка на відзначення сторіччя існування на терені ЗДА відомого словацького т-ва „Сокіл". Перещеплений із Европи на американський терен відомий сокільський спортово - виховний рух охоплює 250 000 членів.

Видання цієї пропам'ятної поштової марки, без сумніву, становить не абиякий успіх наших братів - словаків.

У комунікаті генерального поштмайстра сказано, що в рядах „Сокола" зорганізовані американці словацького, югославського і польського походження. Цю марку видадуть для підкреслення важливости фізичного виховання молоді. Акцію в цій справі започаткував пок. президент Кеннеді, а його наступник, як подав до преси Джан А. Гроновскі, пішов його слідами. Поштова марка у честь словацько - польсько - югославського „Сокола" набирає окремого значення саме тепер, у передвиборчому часі.

НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ В ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКАХ

Національні меншини в ЗДА часто нарікають на те, що в школах і в шкільних підручниках не береться під увагу того вкладу, який вони зробили в культуру цієї країни.

Співробітник „Ню Йорк Таймсу" в шкільних справах Фред М. Гечінґер пише, що в публічних американських школах з гордістю підкреслюють, що Америка є тим кітлом, який перетоплює різні національності в одну американську націю, і що цей процес відбувається передусім в школах. Під час того „перетоплювання" вчителі стараються за допомогою підручників виелімінувати „культурні запахи" національних меншин, щоб випродукувати якнайскорше одноцілу суміш.

Очевидно, що національні меншини дуже чутливі на те, коли в якомусь підручнику або в шкільній лектурі представляється їхню національність в неґативному світлі. І так, жиди протестують проти того, що в школах учні мусять читати Шекспірову п'єсу „Венеціянський купець", в якій чорними барвами змальований головний персонаж — жид.

Американці римо-католицького визнання протестували колись проти упередження, яке подекуди виявлялося в підручниках історії у відношенні до католицизму. А негри недавно виступили проти славного „Геклберрі Фінна" — Марка Твейна.

Відоме видавництво „Даблдей" повідомило, що воно починає видавати нову серію книжок, під назвою „Зеніт", в якій у правдивому світлі під історичним і літературним оглядом представлятиме національні меншини.

Перша книжка в цій серії буде присвячена неграм, які становлять у ЗДА найбільшу проблему, що особливо загострилася в останньому році боротьби за закон про охорону громадських прав. В тій книжці буде об'єктивно вияснена історія негрів в Африці і ЗДА. Вже в січні 1965-го р. мають вийти два томи на цю тему: Деніл Чу і Елліот Скіппер „Славний вік в Африці" та Агнес МекКарті і Лоренс Реддік „Варто за це змагатися".

Після того це саме видавництво має випустити книжки про порторіканців, про мехіканців в Америці та про американських індіян і китайських американців.

Ці книжки призначені для учнів, що навчаються в так званих джуньйор гайтскулах Їх мають опрацювати відомі фахівці - педагоги в порозумінні з письменниками. Редактором цієї серії є Чарлз Гарріс, негр, який провів кількарічні дискусії з виховниками, істориками та упорядниками шкільних підручників, щоб пізнати актуальні потреби в цій ділянці у головних районах країни.

Гарріс конферував із фахівцями методистами, викладачами англійської мови та соціології; директорами шкіл в Ню Йорку, Бостоні Філядельфії, Вашингтоні, Річмонді, Атланті, Ст. Луїсі, Дітройті, Шикаґо, Сан Франсіско, Овкленді і Лос Анджелесі. Після тих дискусій він прийшов до висновку, що, крім згаданих підручників, треба видати окремі додатки-пояснення для вчителів, як користуватися новими книжками.

Видавництво „Даблдей" мусить розв'язувати цілий ряд проблем, які досі занедбувані в шкільних підручниках. Ось для прикладу: 1) У численних підручниках, видаваних для шкіл цієї великої країни, Громадянську війну називається „війною між стейтами", щоб не дразнити білих мешканців Півдня. В таких підручниках годі знайти позитивного характеру згадки про негрів в Америці.

2) Негритянські учні, які навчаються в дійсності в окремих школах у великих містах, в негритянських дільницях, почувають себе упослідженими, коли, читаючи історію ЗДА та світову історію, не знаходять там жадної згадки про негрів. В шкільних підручниках на ілюстраціях представлені історичні постаті виключно білої раси, хоч ці діти бачать, що в клясі всі вони чорні. Та навіть кілька ілюстрацій із чорними не розв'яже ще цієї проблеми, яка не допускає жадної дискримінації в школі і в житті.

Фред М. Гечінґер слушно зазначає, що випущені видавництвом „Даблдей" книжки навряд чи зможуть збудити віру в себе негритянських, католицьких і жидівських дітей, які прочитають прихильно написані історії про їхні народи. Гечінґер домагається, щоб також у всіх інших підручниках об'єктивно представлялось країни походження американських громадян, і тоді, пише він, не треба буде видавати додаткових книжок для педагогів.

Діти українського походження самі спростовують неправдиві і неточні інформації, в яких Україну називається „Росією" а українців — „росіянами". Чи в-во „Даблдей" не могло б і в цій справі зробити те, що робить у відношенні до дітей іншого національного походження?

Сенатор Ґолдвотер вірить, що виграє вибори

Остін, Тексас. — Республіканський кандидат на президента сенатор Беррі Ґолдвотер вірить в те, що він має можливість виграти цьогорічні вибори, хоч і „не великою більшістю". Преса підкреслює що стратегія республіканського кандидата на президента основується на тому, що він переможе в 4-ох великих стейтах, які мають разом 117 із потрібних 270 електорських голосів. Ці стейти це Іллинойс, Огайо, Каліфорнія і Тексас. Ґолдвотер є певний виграної в трьох згаданих стейтах, а в стейті Тексас він вірить в те, що там переможе республіканський кандидат на сенатора Джордж Буш демократичного кандидата Ральфа В. Ярборо, який старається про перевибір. Коли б Ґолдвотер здобув Пенсилвенію, то мав би певних голосів на 29 більше. Але там не є ясна ситуація, яка вже тепер свідчила б про перемогу республіканців. Ґолдвотер вірить і в перемогу в багатьох інших стейтах. Про свій власний стейт Арізону, він сказав: „Якщо я не переможу в свойому власному стейті, то я вернуся продавати штани". Це є його натяк на свою департаментову крамницю у Фініксі, Арізона.

Українська участь у наукових конґресах в Европі в 1964 р.

На інавгураційному зібранні Української Вільної Академії в Канаді 11 жовтня в приміщенні Українського Народного Дому в Вінніпегу проф. Яр. Рудницький доповів про укр. участь у міжнародних наукових конґресах в Европі в 1964 р. На початку зібрання, що його відкрив і ним проводив д-р М. І. Мандрика, діючий президент УВАН у Канаді, відмічено, що в цьому році минає рівно тридцять років від першого виступу проф. Рудницького на міжнародному конґресі славістів у 1934 році й що з того часу наш учений майже кожного року бере участь у наукових з'їздах, репрезентуючи успішно українську науку на міжнародному форумі.

Покликаючи до слова професора Рудницького, предсідник побажав йому в імені УВАН і всіх приявних дальших успіхів в цій важливій ділянці наукової праці.

Доповідь поділив проф. Рудницький на три частини: в першій подав інформації й характеристику трьох наукових конґресів, на яких він читав доповіді — мовознавчого в Мюнстері, зах. Німеччина, культурно-наукового в Больцано, Італія, й літературознавчого в Фрібурзі, Швайцарія.

На цьому останньому він дав доповідь про українську літературу в Канаді, а проф. К. Біда з Оттави доповідав про Шекспіра в слов'янських, в тому й українській, літературах. У другій частині свого звідомлення прелеґент подав ближчі подробиці про відзначення століття народин Михайла Коцюбинського на острові Капрі, де заходами УВАН в Канаді приміщено два портрети письменника, один у Публічній Бібліотеці, а другий у каприйському Науковому Центрі Черіо, а теж про передачу творів Коцюбинського Каприйській бібліотеці. В третій і останній частині доповіді проф. Рудницький подав інформації про т. зв. двомовні й двокультурні невзгодини в деяких европейських країнах, а зокрема в Швайцарії, де юрські французи-сепаратисти домагаються окремого кантону, суперничаючи з швайцарськими німцями в кантоні Берн. Дуже напружена з цього погляду ситуація в північній Італії, німецькому південному Тиролі, де автохтонне населення змагає до мовної й культурної автономії. — В дискусії, що розгорнулася після доповіді, приймали участь д-р М. Марунчак, Ів. Паньків, пані О. Войценко, д-р М. І. Мандрика й інші.

Всі дискутанти підкреслювали важливість української участи в наукових конґресах, а зокрема в конґресах, присвячених гуманістичним наукам, мовознавству, літературі, тощо. Відмічено теж, що на таких конґресах немає представників української підсовєтської науки так, немов би вона не існувала взагалі. (Б. Г. С-р).

● **У Британії**, за законом з 1700 року і твердою традицією, не може бути більше міністрів як 27, а разом з їх заступниками і різними іншими членами кабінету з правом участи в засіданнях уряду — більше, як 70. Новий прем'єр Гарольд Вільсон хоче зламати ту традицію і переступити ту межу. Між десятками осіб, що їх вже призначив на різні високі становища, є також 7 жінок.

Володимир Янів

МІЖ СПЛЕТОМ ДРАКОНА Й МЕДАЛЬЙОНОМ ХРИСТА
(ПОДОРОЖНІЙ ЕСЕЙ З НОРВЕГІЇ)

(2)

Щождо нансенівського корабля „Фрам", то музей, в якому він зберігається — наче символічно — стоїть недалеко музею з трьома вікінґськими кораблями, викопаними 1867, 1870 і 1904 рр., і побіч із „Контікі" — славетним поромом Тора Геєрдаля, яким він із своїми 5-ма товаришами переплив Тихий океан, щоб довести, що доісторичні народи могли відбути також ту подорож, користуючись природними морськими течіями. Фахові етнологи заперечували можливість подібної експедиції, проте молодий — 33-літній — учений здійснив 1947 р. свій плян за 101 день. Який єдиний у своїм роді зв'язок між 12 століттям, що родиться з творчої уяви! І тому в усіх трьох музеях можна бачити, як молоді люди раптом замовкають, поважніють, начебто в цій самій хвилині відчувають велич власної історії, і насувається питання, чи саме Нансен, Свердруп, Амундсен чи Геєрдаль не дозволяють нам більше зрозуміти істоту вікінґів, в яких було більше охоти до служби, ніж до наживи, які з необхідности залишити бідну країну запліднювали думки інших?

Але вернімось до природи. Скеляста пустиня і брак ріллі спричинились до того, що люди в Норвегії розсіялися на величезному просторі, і можна їхати кілометрами не зустрічаючи хати. Загальність явища і його тривалість врешті-решт витворює певну поставу, відбивається у вдачі. Навіть там, де постає в Норвегії село, а то й містечко, норвежці уникають мешкати на малому просторі, в безпосередньому сусідстві: вони поселюються на якомусь острові, десь під вершинами, на самотньому хуторі. Тут повністю потверджується англійське прислів'я: „Мій дім — моя твердиня!"

Норвегія належить до найслабше заселених в Европі країн (9 осіб на 1 кв. км., 3.655.000 мешканців на 1 січня 1963 р. на 387 000 кв. км.), простягаючись подекуди вузькою шийкою заледве 6,3 км. ширини, а в найширшому 430 км. Загальна її довжина 1752 км. Увесь простір Норвегії поперерізуваний горами, озерами, ріками, лісами, фйордами... Отже, можна уявити, яка постає з цього мозаїка говорів, ноші і звичаїв.

Ми вже знаємо, як сильно мусів вплинути на людину рельєф узбережжя з тисячами островів, які манять у простір. Алеж то „порізання" не кінчається на островах, бо порізані також і береги, маю на увазі фйорди. Хто з нас замолоду не думав з тугою про ті глибокі морські „врізи" в сушу поміж скелями. Пишу „врізи" зумисне в лапках, бо походження фйордів льодовикове. Це не море втискалося в суходіл, а різьбили його льодовики. Польодовикові річки, долини та озера щойно згодом злучилися з морем.

Власне кажучи, фйорди зразу дещо розчаровують, вони також — як і прибережне море, заслонене островами — справляють враження радше великих озер, бо віддаль затирає їх сполуку з морем, а стіни то звужуються, то розширюються, і завжди залишається овальний замкнений овид. Щойно як зближатися до найвужчого місця, з'являється шийка чи просмик, яким наче переїздимо на друге озеро. До цього ж фйорди іноді доволі широкі, і бічні стіни не дають враження того „замкнення", що маємо на уяві з різних кеньйонів чи яруг. А втім, це тільки загальне враження, бо різноманітність фйордів дуже велика. Біля Ослью, наприклад, має він безліч острівців, на яких розташувалися розкішні відпочинкові оселі.

Найдовший фйорд, Зоґне-Фйорд на північ від Берґену має 183 км. довжини і безліч бічних „врізів". Біля Кавпанґеру є два протилежні врізи, і таким чином в тому місці утворюється — враз із головним фйордом — перехрестя доріг. У Люстерфйорді, що найбільше врізується в суходіл і творить кінець Зоґне-Фйорду, є якась природня веселість. А і три дальші щодо величини фйорди своїми „врізами" мусять, зокрема, дуже гарно виглядати з літака.

Усіх фйордів є десятки, а якщо взяти всі їхні відноги, то безконечна кількість.

Клімат Норвегії дуже своєрідний. Будучи країною підарктичною, має вона розмірно лагідний клімат, завдяки Ґольфштромові. Наприклад, у січні на Льофоах на 25° тепліше, ніж на тій самій географічній ширині в Ґренляндії, Канаді, Сибіру. Але одночасно коливання температури всередині країни дуже поважні у висліді того, що розмірно високі гори відгороджують її від узбережжя, і коли береги мають океанічне підсоння з лагідною зимою й холодним літом, то в глибині країни навпаки: клімат — континентальний із жарким літом і морозною зимою. Коли в Ослью бувають безсніжні зими, то вже за кільканадцять кілометрів від Ослью справжній рай для лещетарів. А краса природи просто унікальна, і в рівняти хіба Швайцарію, з тим, що у Швайцарії тільки вправні альпіністи можуть дістатися на верхів'я, а в Норвегії на льодовики може зійти кожний турист, що любить ходити. Правда, гори на великих просторах мають характер високорівні, іноді їх вершки стяті, і вони одномаітні, зокрема якщо скелясті чи вкриті карлуватим лісом. А проте на просторі від південних узбереж аж до Тронгайму є аж надто багато місць, які полонять своєю красою.

Зоґне-фйорд, який найдовший, лучить різні кліматичні смуги і найбільше притягає до себе туристів. Приблизно на висоті 120 км. головного „врізу" — над новим власним фйордом, — лежить велике село, своєрідне „серце Зоґне-фйорду" — Зондаль. Біля стилевої церковці дикий гірський потік, з безліччю водоспадів, який запрошує помандрувати понад ним схилом вкритої лісом гори, ген аж до соковитих і запашних полонин, які нагадують красвид Бескиду. Потік губиться десь внизу, а вінок гір ширшає. І так мандрівник доходить до мелянхолійного, порослого комишами озера. Ось-ось за горами, зовсім недалеко виступають льодовики із своїми білими шапками.

Коли їхати у противному напрямі, понад фйордом, дорога така вузька, що два автобуси не розминуться, і один з них мусить їхати назадгузь кільканадцять метрів до поширення дороги. З гори перспектива краща, і видно всі закрути фйорду. А вода тут надзвичайно чиста, і в ній відбиваються гори. Зокрема гарно виглядають чайки, коли сідають на воду.

(Далі буде)

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ". ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД!

Українці — провідна активна група між національностями в Іллиной

Республіканський керівник для національностей в Іллиной А. Мазевскі признав, що українці є тепер найбільш активною групою з поміж національностей Іллиной. Пан Мазевскі заявив, що апель „Свобода поневоленим народам", що його поширює Американсько-Українське Республіканське Товариство в Іллиной, виданий якнайліпше". Кореспондент „Вашингтон Стар" — сказав п. Мазевскі — запитав його, як працюють окремі національності в Іллиной? „Я (Мазевскі) показав йому два апелі (летючки), один виданий українцями і другий німцями. Зайво говорити, що кореспондент „Вашингтон Стар" був дуже ними захоплений".

Американсько Українське Республіканське Товариство в Іллиной розпочало свою працю щойно в березні і вже зуміло влаштувати дуже вдалий бенкет. Це був бенкет (19 вересня) у честь Персі, республіканського кандидата на губернатора. Як гості були також приявні всі республіканські співкандидати з цілого списка та священики обох українських церков. Завершенням вечора було вручення панові Персі чека на 1,000 долярів на цілі виборчої кампанії, — перша цього року подія в житті українців в Іллиной.

Американсько Українське Республіканське Товариство видало апель „Свобода поневоленим народам" з фотографією сенатора Голдвотера та Персі і роздало його під усіми українськими церквами 11-го жовтня.

Американсько Українському Республіканському Товариству завдячується також вибір сімох пресинкт-капітанів 26-ої Виборчої Округи та ряд радіо-висилань у користь Республіканської Партії.

На кінець заплянувано велике Політичне Віче на 1-го листопада. Мають бути приявні такі особи: шериф Огільві, повітові кандидати Біклей, Кухарський, Шел і Османскі, когресмен Едвард Дервінський, голова Республіканського Комітету для національностей Володимир Дармопрай, та інші особистості. Ціллю цього віча є заохотити українців виявити свою силу та чисельність саме в часі виборів, т а й н і, та задемонструвати перед обома партіями, що їм у часі виборів не можна не доцінювати сили українців та їх змагань до волі.

Н. Н.

Дітройт відзначує 50-річчя УСС-ів

„Нехай через весь край котиться наш поклик! Нехай поривас до бою всіх, і тисячі нехай стануть в ряди Українських Січових Стрільців!" Львів, 6 серпня 1914. Головна Українська Рада.

І вже у вересні 1914 року Українські Січові Стрільці почали кривавий змаг з найбільшим нашим ворогом, москалями, за визволення України.

Ми гордилися нашими Усусусами, бо вони своїми шляхетними чинами і важкими боями викликували подив у чужинців і приносили славу нашому народові.

Тому українці в вільному світі належно відзначують роковини організації УС.

Оба Відділи УККА в Дітройті і Гемтремку спільно влаштовують П'ятдесятирічний Ювілей УСС-ів, який відбудеться в неділю, 1-го листопада 1964 р., о год. 3:30 в залі Чедзей Гайскул при вул. Мартін і МекГров.

Ювілейну промову виголосить голова М. В. УККА, ред. Михайло Бажанський.

В мистецькій програмі беруть участь: хор „Трембіта" і Ансамбль Бандуристок при місцевому Осередку СУМА.

Франц Л-цький

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ВІДКРИТО ДОМІВКУ УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЛУ РАДИ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

По правій стороні стоять: адвокат Джеймс МекДермот — республіканський кандидат на посадника; д-р Володимир Рудницький — голова виборчого комітету; Іван Одежинкий — голова Республіканського Клюбу; Еміль Ковак — голова Ради Поневолених Націй при Громадському Комітеті. По лівій стороні стоять: Володимир Білаїв — голова Ради Поневолених Націй і Українського Відділу на Східню Пенсилвенію; Артур Рогач — касієр цього комітету та Микола Ящук — член Управи.

Українська хроніка

● Спілка Українських Журналістів в Америці (СУЖА) влаштовує в п'ятницю 30 жовтня ц. р. в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку вечір п. н. „50 років тому", присвячений 50-річчю постання Леґіону Українських Січових Стрільців. На програму складаються короткі доповіді І. Кедрина „Перша світова війна й українці", д-р В. Калина „Усусуси з нинішньої перспективи", д-р Г. Нички „Січово-стрілецький здвиг у Львові" і Романа Купчинського (відчитає д-р Роман Криштальський) „Дещо про стрілецьку пісню" з музичною ілюстрацією Ігоря Соневицького. Початок о год. 7.30.

● У „Шикаґо Ревю" ч. 4 — квартальнику мистецтва й літератури, надруковано статтю „Тоталітаризм і утопія" молодого українського ученого Ігоря Каменецького, професора Сентрал Мишиґен університету. У статті на 45 сторінок є чимало цитат з українських джерел.

● Т-во „Рідна Школа„ ім М. Шашкевича у Вінніпеґу, відзначила 25 жовтня 39-ту річницю своєї праці. Правління цього Товариства очолює тепер В. Запісоцький.

В глибокому смутку повідомляємо, що 13-го жовтня 1964 року в Кліволенді, Огайо, несподівано відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий

бл. п.
БОГДАН НІМИЛОВИЧ

Народжений 8 грудня 1907 р. в м. Дрогобич, Зах. Україна.
Горем прибиті:
ОСИПА — дружина
ЗЕНЯ — дочка
ЯРОСЛАВ, ЗЕНОН, ЯКІВ — брати з ріднею
ОЛЬГА — сестра з мужем
Рідня в Краю

ГОЛОВНА УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ в АМЕРИЦІ
із жалем повідомляє Членів Об'єднання, Колеґ та Знайомих, що в дні 18-го жовтня 1964 року, несподівано відійшов у Вічність

✝

Д-р ВОЛОДИМИР БЯЛИЙ

вет.-лікар, член-основник Об'єднання та довголітній голова Контрольної Комісії того ж Об'єднання.
Похорон відбувся в середу, 21-го жовтня 1964 р. в Шикаґо.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
Головна Управа Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів в Америці

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ нашого Найдорожчого МУЖА, БАТЬКА і ДІДУСЯ
бл. п. д-ра Теодора Белея
буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА
в суботу 7, листопада ц .р. о год. 8-ій рано
в Катедрі св. о. НИКОЛАЯ в ШИКАГО, Ілл.
до участі в якій запрошує Рідню, Приятелів і Знайомих
Горем прибита
РОДИНА
Просимо також Знайомих про молитви за упокій Його Душі.

Замість квітів на могилу
бл. п. ВОЛОДИМИРА ГІРНЯКА
складаємо
25.00 долярів на Укр. Медично-Харитативну Службу в Мюнхені, Німеччина;
25.00 долярів на Науковий Фонд ім. Т. Шевченка.
Станислава і д-р Ірена ГРЕБЕНЯК

ПОДЯКА

Дня 5-го жовтня 1964 року відійшов у Вічність, мій Найдорожчий Муж, Найвірніший Друг і Приятель

ІВАН ВЕРБЯНИЙ

Цією дорогою бажаю зложити мою щиру подяку Всім Тим, що вшанували пам'ять Покійного, своєю участю у Панахиді, похоронах, або надісланням висловів співчуття. Щиро дякую о. пароховi Д. Лаптуті за відслуження Панахиди та Похоронних Відправ. П. Йосипові Лисогорові, предсідникові УНС за надіслання висловів співчуття, п. Романові Слободянові та Його Дружині, як рівнож д-рові Я. Падохові за участь у Панахиді і Похоронних Відправах. Всім Службовикам УНС Товаришам праці Покійного та Працівникам „Свободи" за вінки, за зібрані на народні цілі гроші та зокрема за чисельну участь у Панахиді. Д-рові Ів. Козакові та проф. Дам'янові Горняткевичеві за зворушливі прощальні промови над домовиною Покійного.

Моя щира дяка Тим, що відвідували Покійного в лікарні, що ділили зі мною моє горе, потішали мене та старались мені у всьому допомогти: П-ву Столярчукам, Тихим, Ґерусам, Царам та моїй Дорогій Родині Н. і В. Залуським.

Дякую усім Тим, що надіслали вінки, замовили Заупокійні Служби Божі, вислали гроші на народні цілі, та тим, що чи то усно, чи листами висловили мені своє співчуття.

Хай Всевишній нагородить Вас Сторицею!

Дружина НАДІЯ з Ріднею

Дивізійний З'їзд та відзначення Золотого Ювілею УСС і 20-річчя боїв під Бродами

При хмерній, осінній погоді ва численній участі українського громадянства Братство кол. Вояків І-ої Української Дивізії УНА відзначило Золотий Ювілей УСС та 20-річчя боїв під Бродами під час З'їзду і Зустрічі 5, 6 і 7-го вересня 1964 р. в парохіяльному городі біля Дітройту.

Господарем була Станиця Братства в Дітройті. Делегатський З'їзд, на якому були заступлені клітини Братства з Америки, Канади, Німеччини, Австрії та Аргентини, відбувся в суботу 5-го вересня. Почесними гістьми З'їзду були кол. дивізійний капелян, о. дек. Габрусевич та сотн. Б. Панчук від Союзу Українських Ветеранів Канади. З'їздом проводила Президія під проводом пор. Л. Рихтицького з Шикаґо, секретарювали друзі В. Гузар і Колісник. Після звітів уступаючої Головної Управи Братства обговорювано актуальні питання життя Братства та вибрано нову Головну Управу на 3-річну каденцію із сотн. Малицьким (Канада) на чолі. З'їзд ухвалив надати почесне членство Командантові Української Національної Армії, генерал-полковникові Павлові Шандрукові, генералові Михайлові Кратові та сотникові Канадійської Армії Богданові Панчукові. Закінчено З'їзд відспіванням національного гимну.

Наступний день був присвячений Ювілеєві УСС та 20-им роковинам боїв під Бродами. Свято почалося Апелем Дивізійників та дефілядою з прапорами. Після звіту голові Головної Управи сотн. Малецькому і генералові М. Кратові Польове Богослуження та Панахиду по Поляглих відправили парох укр. кат. церкви Непорочного Зачаття о. ігумен І. Лотоцький і о. дек. Ю. Габрусевич з Віндсору. До Богослуження і Панахиди співав чоловічий хор „Трембіта" під дириґентурою інж. Филипова, учасника боїв під Бродами. Святочну промову виголосив голова Крайової Управи Братства в ЗДА пор. Ігор Чмола. Донечка колиш. учасника боїв під Бродами, Зоряна Луцька, зворушила присутніх глибоко, віддеклямувавши з чуттям вірш Степана Мединського „В річницю боїв під Бродами", написаний ним в полоні, в Ріміні.

Після офіційної частини відбувся величавий бенкет під вправним керівництвом тостмайстра мґр-а О. Луцького. За почесним столом засіли представники УСС, комбатантських організацій, громадських установ і в центрі почесні члени Братства пп. ген. М. Крат і сотн. Б. Панчук в товаристві священиків обидвох українських церков та провідних членів Братства.

Зворушливим моментом бенкету було вручення символічних червоних квітів учасникам боїв під Бродами та членам Родин поляглих Друзів. Треба підкреслити незвичайно сильну і патріотичну промову сотн. Б. Панчука з Канади, який згадав теж, що українці - комбатанти Канади мають намір поставити пам'ятник Українському Незнаному Воїнові в Оттаві, столиці Канади.

Учасники бенкету віддали оваційну почесть Українським Січовим Стрільцям та учасникам боїв під Бродами, а промовці підкреслювали у своїх виступах тяглість традицій української зброї, виявлену вимаршом УСС та створенням Дивізії. Від станиці УСС і комбатантів промовляв голова станиці УСС дир. І. Білоус, а від громадянства Дітройту вітав Дивізійну Зустріч палким і змістовним словом голова метрополітального Відділу УКК проф. М. Важанський, поручник Карпатської Січі.

У приємній, товариській атмосфері пройшла решта часу на Зустрічі Дивізійників ЗДА і Канади, серед спогадів про минуле і думок на майбутнє. І слід підкреслити, що одна з тих правильних думок на майбутнє знайшла своє конкретне підтвердження під час Зустрічі. Учасники Свята зложили суму $200 на Українську Вищу Школу — гімназію під проводом оо. Василіян в Дітройті, вважаючи, що одним із найважніших сучасних завдань на суспільно-громадському відтинку є всеціло підтримувати морально і матеріяльно українські школи.

Окрема подяка належиться Станиці Братства в Дітройті за величезний вклад праці при організації Зустрічі. Численною участю сусідні Станиці з Шикаґо і Торонта підкреслили дружні взаємини Станиць та атмосферу братньої співпраці і зрозуміння серед членів Братства.

Золотий Ювілей Українських Січових Стрільців та 20-річчя Битви під Бродами, відзначено другого дня З'їзду.

Свято звеличав своєю присутністю генерал - полковник Павло Шандрук, начальний командант Української Національної Армії, чота Українських Січових Стрільців з Шикаґо й околиць та прапорні почети комбатантських організацій Шикаґо, прапорний почет Станиці Братства з Дітройту та численні представники громадських установ і члени СУМА та Пласту в одностроях.

Свято почалось військовим звітом при виструнчених лавах колишніх Дивізійників та братніх комбатантських організацій, який склав генералові Шандрукові пор. Роман Припхан. З почесної трибуни генерал виголосив привітання, після чого оркестра СУМА під дир. проф. Повалячека відіграла національний гимн.

Польове Богослуження та Панахиду по Поляглих відправив о. Когут при співучасті хору Славута.

Вершком свята було урочисте вручення пропам'ятних грамот Родинам Тих, що впали під Бродами. Зворушливі були хвилини, коли до генерала підходили Матері і Батьки, Брати та Сестри поляглих вояків Дивізії, щоб з його рук отримати скромний доказ нестертої пам'яті їхніх Синів, Братів і Батьків.

Головним промовцем свята був генерал - полковник П. Шандрук, що підкреслив історичне значення вимаршу Українських Січових Стрільців у полі 1914 року і вимарш їхніх синів 1943 року, як продовження невмируших традицій славної української зброї і в одностроях Дивізії і в кадрах Української Повстанської Армії.

Вручення Воєнних Хрестів комбатантам довершив генерал, в асисті свого почету, складеного із двох старшин Дивізії. Наказом військового міністра уряду УНР в екзилі, ген. Вовка піднесено військові ступні тим учасникам битви під Бродами, яким воєнні події останніх місяців війни перешкодили отримати їх у свій час.

Зворушливу промову, присвячену поляглим під Бродами та значенню української зброї в минулому і в майбутньому, виголосив полк. Ліщинський, учасник брідської битви.

Духова оркестра СУМА грала військовий марш й пісні, на перервах Свята та під час обіду. Присутніх понад 1,000 осіб.

Наприкінці відіграно дивізійний, національний та американський гимни. *Л. Р.*

Філядельфія відзначила 70-річчя УНСоюзу ювілейним бенкетом і концертом

Закінчення зі стор. 1-ої

яких представники та члени взяли участь в святі. Промовець з'ясував вагу українського організованого життя, а зокрема ролю УНСоюзу в здійсненні громадських завдань української спільноти в Америці. Після цього Я. Падох виголосив ювілейну промову, в якій з'ясував умови серед яких утворилася 70 років тому перша українська світська громадська організація, власне на терені пенсильвенійського стейту в копальнянім районі, в якому були виникли теж найраніші церковні громади. Промовець вказав на три головні завдання і заслуги УНСоюзу: зорганізування майже сотні тисяч українських громадян без уваги на їх різницю територіяльну, віроісповідання, та з увагою на їхнє національне усвідомлення і самовизначення та ознайомлення чужинців з Україною і її змаганнями при помочі чималої бібліотеки англомовних видань про Україну, завершених виданням Англомовної Енциклопедії якраз в 70-річчя існування і праці УНСоюзу.

Опісля вітали УНСоюз з ювілеєм д-р М. Стахів, який закликав до громадської співпраці і єдности, мґр Т. Кульчицький, який підмітив, що всього найвище 13 відсотків українців належить до одного з українських Союзів, д-р Б. Гнатюк, який підмітив, що в 70-річчя УНСоюзу слід ствердити, що УНСоюз є найстаршою, наскрізь соборницькою українською установою, яка своєю працею і жертвенністю для добра всього українського народу твердо ввійшла в історію не тільки української еміґрації, але всього народу і стала її визначною почесною частиною.

Після того мужеський хор „Прометей" під орудою Івана Задорожного відспівав: „Стає хмара з-за лиману" і „Вилітали орли" Стеценка, „Грай кобзарю" Китастого, „Коломийки" Гнатишака, „У туркині по тім боці" Лисенка; акомпаніювала Лідія Бульба.

Після концерту гол. предсідник УНСоюзу Й. Лисогір роздав 23 найбільш заслуженим діячам і піонерам союзової праці почесні грамоти. Грамотами нагороджені: Антін Гарасим, Микола Сеник, Теодор Малик, Роман Карбівник, Семен Чорномаз, Степан Слободян, Микола Іщук, Василь Новак, Степан Гвіздь, Микола Курко, д-р Володимир Ґалан, Теодор Радинський, Михайло Паранич, Йосип Сабат, Іван Сорока, Олексій Будай, Степан Патен, Григорій Тимчій, Йосип Осередчук, Євфимія Воловняк, Олена Штогрин, Осип Бакай.

Після цього голова округи і свята Степан Гавриш передав гол. секретареві Я. Падохові аплікації 70 нових членів, по одному за кожний рік існування УНСоюзу, на доказ того, що УНСоюз в своє 70-річчя далі пильно дбає про розбудову свого членства. Свято закінчилося молитвою, яку провів о. декан Харина та співом українського національного гимну. Після свята відбувся баль, яким проводили адвокат Іван Флис з Ню Йорку та інж. Іван Скіра, секретар одного з передових Відділів УНСоюзу у Філядельфії.